

do vrhunca, ko je neopravičeno sklical drugi shod ljubljanskih zaupnikov in tem potom odrinil tov. Jelenca od kandidature. Nad tema dvema gospodoma naj se hudeje „Slov. Narod“ in zadel bo pravo.

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Deželno učiteljsko društvo v Ljubljani“ imata svoj letošnji redni občni zbor v ponedeljek 28. t. m. v Narodnem domu ob 9. in 10. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabita odbora.

Umrli je v Ljubljani tov. Josip Potrato, star šele 22 let. Umrila ga je učiteljska bolezen — sušica. Idealnemu mlademu tovarišu blag spomin!

Podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda! Leto se bliža koncu, in družbino knjigovodstvo prosi, da pošljejo podružnice vse prispevke za letošnje leto vsaj do 25. decembra t. l. Prispevki, ki bi se vposlali januarja meseca prihajajočega leta, se ne morejo izkazati kot dohodki v l. 1908. — Oskrbniki nabiralnikov družbe sv. Cirila in Metoda naj izpraznijo nabiralnike in pošljejo denar do 25. decembra, da se morejo izkazati te vrste dohodki v računih za letošnje leto.

Bojkot proti lastnim rojakom je nekaj nečuvstvenega in vender se to izvršuje v največjem času proti slov. učiteljstvu na Kranjskem, v času torej, ko je sloga Slovincem tako potrebna. S preganjanjem učiteljstva se ne ruši le sloga, ampak demoralizuje naše dobro ljudstvo in vzgaja k neznačajnosti. Pustimo tedaj to, kar nas loči in iščimo rajši te, kar nas združuje, ker le v popolni edinstvi bomo kos tujemu navalu. Potegnimo se pa tudi za slogo vseh Slovincov, ker sami ne opravimo nič proti mogočnim Nemcem in Italijanom, ki nas od vseh strani obdajajo in preže po naši posesti. Le sloga nas jači!

Zemljepisna posebnost. Obče znano je, da Slovenci in Čehi spadamo k najzahodnejšim Slovanom, manj znano pa je, da leži Ljubljana in Praga na istem meridianu.

„Karstgau“. Nemci v Gorici so ustanovili, kakor se čuje, za podružnice „Südmarke“ na Primorskem in Kranjskem „Karstgau“. Predsednik je neki profesor.

V Kanalu pri blagoslovljenju nove šolske stavbe navzoče učiteljstvo nabralo 20 K za tovariša, ki ga priporoča naš „Učit. Tov.“ v podpiranje. Znesek mu je poslal tov. Kutni direktor. Prosimo prav nujno predvsem kranjske tovariše, da prispejajo na pomoč! Doslej je darovalo večjo vsoto le tolminsko učiteljstvo. Dolžnost nas vseh je, da pomagamo tovarišu v nesreči!

Pozor! Učiteljstvo opozarjamo na „Izjavo“ v poročilu „Gornjegrajskega učiteljskega društva“. Tamošnje učiteljstvo bje boj z višje sodnim svetnikom g. Grebencem. — Tudi višje oblastnje vedo o tej aferi, ker je omenjeni gospod zatožil učiteljstvo na višjih mestih. O tej aferi hočemo še natančneje poročati.

Solsko vprašanje v Novem mestu. V nobenem kraju se občina in okrajni šolski svet tako malo ne briga za ljudsko šolo kakor ravno v Novem mestu. Prave šole itak nimajo, temveč se potičejo kar v privatnih treh stanovanjih. Upati je, da se šolsko vprašanje v najkrajšem času reši in da dobi Novo mesto zahtevam ustrežajoče šolsko poslopje, in sicer za deško in dekliško šolo! Pa tudi patre frančiškane naj nadomesti prosvetno učiteljstvo.

Iz Ljutomer nam pišejo: Na Franjožefovi šoli v Ljutomeru se je dne 6. decembra uprizorila spevoigra tovariša E. Adamiča. Badovednost in patriotično razpoloženje sta privabila toliko občinstva, da je bila prostorna telovadnica kar natačena. Uspeh uprizoritve je presegel pričakovanje, zakaj vse: scenerija, petje, klavirske točke in deklamacije — je občinstvu izbornu ugajalo. Kaj srčkani so bili ti šolarčki, bodisi kot mladi vojaki, pevci, deklamatorji ali pa zastopniki raznih stanov in narodov naše širne države. Za trud, ki ga je imelo učiteljstvo, zlasti vezibatelj petja tov. Zacherl, s pripravljanjem, je želo ta dan obilo hvale. Take uprizoritve z učenci so najbolje priporočilo novodobne šole in obenem najzadostnejše masilo ut klevetnikom šole in učiteljstva. Zato bi se jih naj prirejalo kjerkoli je mogoče. — Tov. E. Adamič pa se morda izreči javno priznanje, da je umel tako spretno poviti v tridelni venec za letošnji vladarski jubilej našega cesarja prikladne pesmi in deklamacije ter vse združiti v lepo logično in harmonično celoto. Harmonizacija pesmi za spremljanje s klavirjem, kakor vse klavirske partije vobče so tudi vrlo uspešno delo. Spevoigra „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ je tedaj vredna vsega priporočila. Za slična dela so bili razni nemški skladatelji odlikovani; tovariš Adamič bi za svoje duhovito delo zaslužil odlikovanje na prvem mestu, a dordaj še menda čaka nanje. Je pač — Slovenec in ni ga, ki bi pel o njegovih zaslugah „navzgor“. Bodi mu priznanje tovarišev in občinstva vsaj mala odškodnina za to!

Prvi sestanek koprskih učiteljskihnikov z učiteljstvom se vrši dne 20. t. m. v Škofijah blizu Kopa. Sklicuje ga „Učiteljsko društvo za koprski okraj“ na iniciativo „Tržaškega učiteljskega društva“. — Slišimo, da se udeleže tega koristnega sestanka tudi ne-

kateri tovariši z Goriškega. — Tovariši! Ob Adriji vstajamo: V soboto Trubarjeva slavnost, osem dni pozneje pa imamo zopet svoj dan v Škofijah. Pridite in pomagajte tovarišem, ki prihodnje leto pridejo med nas v življenje, vsaj z dobro besedo. Pripravljamo jih na vzvišeni njih poklic!

Za učiteljski sklad socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ so darovali: Kele Ivan, nadučitelj, in Marica Wudler, učiteljica, oba v Novi Štifti, 4 K; Šijanec Franc, nadučitelj pri Sv. Antonu v Slov. Goricah in učiteljstvo 3 K; Tramšek Moric, nadučitelj v Sromljah 1 K; Tramšek Ivana, učiteljica v Sromljah 1 K; Petrič Lud., učitelj v Sromljah 1 K; Černele Fran, nadučitelj, Arčiče 1 K; Slane Ernest, nadučitelj v Petrovčah z učiteljstvom 8 K. Hvala! Živeli nasledniki v mnogobrojnejšem številu v prihodnjem izkazu! Fran Voglár, blagajnik.

Iz Košane nam pišejo: Prerediti jubilej 60 letnega vladanja premilega vladarja, smo veličastno praznovali. V nedeljo, dne 29. novembra, so se zbrali vsi občani. Točno ob 6. uri zvečer je bila razsvetljava vasi. Pred šolo je stal prekrasen spomenik cesarjev z raznimi transparenti. Vsi farani so se zbrali pred šolo, kjer je imel slavnostni govor nadučitelj Janko Grad. Nato sta deklamovala 2 otroka iz 3. razreda, nakar je zapelo „Košansko pevsko društvo“ cesarsko pesem in Lepo našo domovino, meš. zbor „Kat. slov. izobraževalnega društva“ pa Našo pesem. Nato je šel izpred okolo vasi. Cesarjevo podobo so nesli štirje „angeli“, stražili pa so jo „domači bramborci“ iz 3. razreda. Pred župniščem je bil drug krasen spomenik. Tu je govoril g. župnik K. Lenasi. Pele so se zopet tri pesmi in deklamovala sta dva otroka. — Pred županovo hišo so združeni pevci, zapeli meš. zbor „Zjasi zvezde mu temné!“ in cesarsko pesem pa enoglasno. Solze navdušenja so vrele navzočim iz oči ob veličastnih zvokih mogočne himne. Od tu smo spremili cesarjevo podobo v šolo ob gromovitih slava-klicih. Vsa vas je bila divno razsvetljena, grmeli so topiči in švigale so rakete. Izpred, ki se ga je udeležilo nebroj ljudstva iz 7 vasi, je spremljalo 40 nosilcev balonov. — Dne 2. decembra pa se je uprizorila v šoli z velikanskim uspehom Adamičeva spevoigra „Slava cesarju!“ Otroci so bili obdarovani s podobami, pecivom in sadjem. Vse to je daroval g. župnik Lenasi. Presrečna mu hvala!

Na prvem zborovanju združenih slovanskih esperantov ob priliki zadnjega svetovnega esp. kongresa v Drazdanih se je pozdravljalo z navdušenjem ustanovitev prvega slov. esp. krožka. Da izvrši naš krožek (Maribor, Ob parku 1. III.) prvo svojo večjo nalogo, da izda namreč popolno slovno esp. jezika za Slovence, se obračamo zopet na slavno občinstvo z nujno prošnjo, da nas podpira v večji meri ko doslej z — naročili. Obračamo se posebno do slov. razumnštva, z vso gotovostjo pa pričakujemo, da se prijavijo doletni p. n. gospodje, ki smo jim poslali tozadevne tiskovine, ki so provzročile naši itak jako suhi blagajnici velike stroške. Poudarjamo pa še enkrat, da sprejemamo iz sreča radi tudi naročila tistih, ki ne nameravajo postati esperantisti, ki pa podpró s svojim cenjenim naročilom naše stremljenje (Knjiga bo stala 2 K ter se razpošiljala po poštne povzetju.)

Jubilejske ustanove goriške dežele. V proslavo 60 letnice cesarjevega vladanja je sklenil deželni odbor predlagati deželnemu zboru: 1. da napravi ustanovo za pospeševanje kmetijskega napredka; 2. da ustanovi še osem brezplačnih mest v gradeškem morskem zdravilišču za otroke; 3. da se zvišajo podpore visokošolcem od 400 na 600 K na leto in se jim zagotovijo za vso dobo študij. Nadalje je deželni odbor tudi podelil podpore ranjenim in bolnim vojakom, ki so se izplačale 1. decembra.

Osebnost. Učiteljica v Ljubljani Albertina Vajda in dosedanja praktikantinja v Spodnji Šiški Angela Krakerjeva sta imenovani za provizorični učiteljici na 5 razrednici pri Sv. Petru v Ljubljani. Dosedanji pomožni učitelj v Selu Josip Mihelič je imenovan za provizoričnega učitelja istotam. — Zaradi bolezni jo dobila dopust učiteljica Tomšičeva v Višnji gori in pride na njeno mesto kot supletinja absolvirana učit. kandidatinja Hermína Breindlova.

Osebnost. Učiteljica v Ljubljani Albertina Vajda in dosedanja praktikantinja v Spodnji Šiški Angela Krakerjeva sta imenovani za provizorični učiteljici na 5 razrednici pri Sv. Petru v Ljubljani. Dosedanji pomožni učitelj v Selu Josip Mihelič je imenovan za provizoričnega učitelja istotam. — Zaradi bolezni jo dobila dopust učiteljica Tomšičeva v Višnji gori in pride na njeno mesto kot supletinja absolvirana učit. kandidatinja Hermína Breindlova.

Osebnost. Učiteljica v Ljubljani Albertina Vajda in dosedanja praktikantinja v Spodnji Šiški Angela Krakerjeva sta imenovani za provizorični učiteljici na 5 razrednici pri Sv. Petru v Ljubljani. Dosedanji pomožni učitelj v Selu Josip Mihelič je imenovan za provizoričnega učitelja istotam. — Zaradi bolezni jo dobila dopust učiteljica Tomšičeva v Višnji gori in pride na njeno mesto kot supletinja absolvirana učit. kandidatinja Hermína Breindlova.

Vekoslav Legat umrl. V starosti 58 let je umrl v Celovcu poslovodja tiskarne družbe sv. Mohorja g. Vekoslav Legat, ki si je za probujo koroških Slovincov pridobil mnogo zaslug. Bil je rodom Ljubljčanec. Kot strokovnjak v tiskarstvu ima zaslug, da je tiskarna družba sv. Mohorja pod njegovim vodstvom postala ena največjih in najbolj vzorno urejenih daleč okrog, saj ji je pokojnik posvetil vse svoje moči več kot četrto stoletja. Skoro dvajset let je bil tudi med slovenskimi prvoborilci na Koroškem. Nastopal je na mnogih shodih kot govornik, organiziral volitve in pisal mnogo za „Mir“ in „Slov. Narod“. Pred nekaj leti se je umaknil iz političnega življenja in se posvetil edino svojemu poklicu. Bodi vrlemu možu trajen spomin!

Dr. Hinko Dolenc umrl. Po dolgem bolehanju je v svojem rojstnem kraju na

Notranjskem, na Razdrtem, umrl upokojeni sodni tajnik dr. Hinko Dolenc. Bil je znan širok slovenske domovine po svojih humorističnih pripovedkah in novelah, ki jih je priobčeval v „Ljubljanskem Zvonu“ in „Slov. Narod“. Pokojnik je bil velik lovec in nam je tudi v svojih spisih podal več v resnici lepih in duhovitih lovskih črtic. Bil je tudi nekaj časa deželni poslanec in vedno napreden mož. Bil je tudi izvrsten družabnik, blag značaj in dobra duša. Blag mu spomin!

Jubilejne podobice in brošurice „Iz življenja našega cesarja“. Ker povprašujejo nekatera šolska vodstva, oz. kraj. šolski sveti še vedno po jubilejnih podobicih, ozir. tudi po brošurici „Iz življenja našega cesarja“, zato poskrbimo podpisane za novo izdajo obeh. Kdor še torej želi bodisi cesarjevih podobice s primernim besedilom, bodisi jubilejne knjižice „Iz življenja našega cesarja“, naj se blagovoli po dopisnici takoj oglasi, da mi je možno potem določiti število iztisov.

V Središču, dne 15. decembra 1908.

Anton Kosi.

Vsaj 30 h za „Učiteljski konvikta“. Podpisane je ostalo še precej knjižice „Slavnostni red za proslavo 60 letnice v ljud. šoli.“ Ker vsebuje ta brošurica tudi nekaj takih pesmic (dvoglasnih s spremljevanjem harmonija ali klavirja) in deklamacij, ki se lahko uporabijo tudi pri drugih patriotičnih slavnostih, bi bilo škoda, ako bi se to delce ne razširilo bolj med slov. učiteljstvo. Podpisane pošlje „Slavnostni red“ vsakomur poštneine prosto, ako se oglasi zanj in zagotovi izdajatelja, da plača — bodisi v znakah, bodisi z naročnino za „Učiteljski Tovariš“ — vsaj 30 h za „Učiteljski konvikta“ v Ljubljani. Prvotna cena delu 1 K.

V Središču, dne 15. decembra 1908.

Anton Kosi.

Politikujoč šolski ravnatelj. Ravnatelj na dekliški meščanski šoli v Celju Prashak je pozval k sebi vse slovenske učenke, ki jim so starši prepovedali udeležiti se jubilejske slavnosti dne 2. decembra v Nemški hiši, ter so zahtevali, naj pridejo po slovesni maši takoj domov. Prashak jim je dokazoval, da je „logično“, če obiskujejo nemško šolo, da morajo biti tudi Nemke. Neki učenki je že pri sprejemu rekla, da ve sicer, da ne spada v to šolo, ker je Slovenka, da jo pa vendar sprejme, ker sta bila z njenim očetom kolega. — Žalostno je dovolj, da Slovenci v Celju in okolici še nimajo svoje slovenske meščanske šole ter ostro grajamo ta kulturni škandal, ki ga imajo na vesti šolska oblastva in nemško-nacionalni mestni oblastneži. Da se pa ta mešč. šola z nemšk. učenjem jezikom pretvarja v nemško-nacionalni zavod in da to dela baš nje ravnatelj Prashak, to presega vse meje. Odločno protestujemo proti politiziranju v šoli in zahtevamo, da šolska oblastva zavrnejo tega politikujočega ravnatelja v one meje, ki so odmerjene njegovemu delovanju kot voditelju dekliške meščanske šole v Celju, ki se vzdržuje tudi s slovenskim denarjem!

Za suspendiranega tovariša je darovalo jeseniško učiteljstvo po 1 K: Sedlak, Pi-brovec, Coriary, Šivic, pl. Zhorsky, Vilman, Schifferer in g. J. Špitzer, posojilniški uradnik; po 1-50 pa: Salberger in Salberger-Mrva. — Franc Venturini, učitelj, Dolina pri Trstu 2 K. Anica Logar, učiteljica v Dolini pri Trstu 2 K. Hvala!

Razgled po šolskem svetu.

— Slovensko, hrvaško in srbsko vseučiliško dijaštvo v Pragi, zbrano dne 3. decembra 1908 na manifestacijskem zborovanju, je sprejelo te-le resolucije: 1. Zahteva kar najodločneje, da predloži vlada v državnem zboru vsaj istočasno kakor za laško pravniško fakulteto zakonsko predlogo tudi za slovensko univerzo; smatra za sramotno, ako se mora kulturni narod, ki šteje skoro 2 milijona, boriti še v 20. stoletju za svojo najvišjo kulturno potrebo. — 2. Pozivlja vlado kar najodločneje, da čimprej in najzadostneje odredi štipendije za habilitacije slovenskih docentov na kakem avstrijskem vseučilišču: za najprapravnije v to svrhu označuje češko vseučilišče v Pragi. — 3. Ne odreka Lahom v principu prava na svojo univerzo, protestuje pa kar najodločneje proti temu, da se ta ustanovi v Trstu, če pa vlada v svoji omahljivosti vkljub temu ugodi zahtevi po laški univerzi v Trstu, zahteva vse jugoslovansko dijaštvo slovensko univerzo istotam. — 4. Pozivlja vlado, da končno in popolnoma prizna tudi v Cislajtaniji veljavnost vseh izpitov, položenih na zagrebški univerzi.

Shod slovenskih vseučiliščenikov na Dunaju. V neki gostilni v Auerspergovi ulici je imelo dne 3. t. m. popoldne okrog 200 veččinoma slovenskih dijakov shod. Po shodu so šli dijaki pred parlament demonstrirati za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Redarji jim niso pustili prestopiti parlamentarne rampe in so razgnali dijake, ki so potem odkorakali v Bančno ulico, kjer jih je tudi straža potisnila nazaj. Na vseučiliški ulici je redarstvo demonstrante razgnalo. Aretiranih je bilo 12 dijakov. Večji del aretirancev ovadijo deželnemu sodišču zaradi pregreška rabuke, druge bo kaznovala policija.

— Češko vseučilišče v Pragi. Rektor češkega vseučilišča je ustavil predavanja do po božičnih praznikih in utemeljuje ta odlok s splošnim razburjenjem, kar moti miren pouk.

— Za narodno šolstvo na ruskem Poljskem. Ruski list „Ruskaja zemlja“ govori o razmerah na ruskem Poljskem ter vpraša, je li to v interesu ruske države, da bi bila v Varšavi ruska univerza, da bi bila ruska šola v deželi s popolnoma drugim jezikom in drugo kulturo ter prihaja do zaključka, da korist ruske države in pravičnost zahtevata, da bi se vse državno šolstvo na ruskem Poljskem popeljalo in da bi se povsod uvedel poljski učni jezik.

— Delovanje nemškega šulferajna. V letošnjem letu je dosedaj nemški šulferajna ustanovil 307 novih podružnic, tako da ima sedaj delujočih podružnic 1310. V zadnji seji je nakazalo osrednje društvo 39.615 K podpor. Med novimi podružnicami je tudi mnogo pevskih in telovadskih društev. Kaj pa Slovenci? Ali že ima pri nas katero društvo svojo podružnico družbe sv. Cirila in Metoda?

— Madjarska šola se je podrla. V Dorozni blizu Segedina se je med šolskim poukom podrla občinska šola. Pod razvalinami je bile pokopanih 30 otrok, vendar sta bila k sreči le dva težko in petnajst lahko ranjenih. Prebivalstvo je silno ogorčeno na naučnega ministra Apponyija, ker ni vzel opetovanim prošnjam občine dal popraviti šolskega poslopja.

— Zagrebški doktorat prava v Avstriji. Dr. Bjelovučić, ki je položil jurišni doktorat v Zagrebu, pripoveduje v zadarskem „Narodnem Listu“ nastopno: Napravil sem naknadni izpit na Dunaju in stopil sem v odvetniško prakso, istotako v enoletno prakso pri deželnem sodišču v Trstu. Obrnil sem se na češko vseučilišče in to mi je brez ponovnih izpitov priznalo moje rigoroz v Zagrebu ter je ta svoj odlok poslalo na naučno ministrstvo. Ali naučno ministrstvo na Dunaju je odbilo predlog profsorskega zbora češkega vseučilišča o brezpogojni odobritvi zagrebških rigorozov, ampak zahteva, da ponovno napravim judicijalni in politični rigoroz, dočim se mi je rimski rigoroz odpustilo. — Pisec pozivlja hrvaške poslance, naj se zavzamejo za to, da se na Dunaju ustanovi hrvaška komisija, ki bo odobrvala zagrebške rigoroz, ali pa da se ti rigoroz absolutno pripoznajo.

Z gospodarskega polja.

— Nenasitni erar. V Avstriji in na Ogrskem so začeli študirati vprašanje o ustanovitvi monopola za vžgalice.

— Novi podružnici štajerske kmetijske družbe. Podružnica štajerske kmetijske družbe se ustanovi v občini Zakot v brežiškem okraju in istotako pri Sv. Martinu ob Paki v okraju šoštanskem.

— Izboljšava pri smodkah. V tobačnih tvornicah uvedejo nov način zvijanja tobaka, kakor je uveden že na Nemškem. Smodke ne bodo več tako trde kakor dosedaj, ampak rahlejšje, oziroma ohlapnejše. V tobačni tvornici Tachau je novi način že uveden.

Listnica upravnštva.

Z današnjo številko, se je ustavil U. T. vsem onim brezbriznežem, ki naš list pač prejemajo, a naročnine ne poravnajo, dasi bi morali vedeti, da lista ni mogoče dajati zastoj.

Onim, ki so doslej redno plačevali naročnino, lepa hvala. Tudi v novem letu naj ostanete taki! Vsem naročnikom ki so dobre volje, prav srečno in veselo novo leto!

Upravnštvo.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Društvenika Anton Zach, nadučitelj v poklju v Gradcu, in Alojzij Schweinzer, učitelj v Ljubnem, sta umrla dne 9. novembra, oziroma 1. decembra 1908. Ostalim se je izplačalo po 1440 K. Po § 3. pravil naj se do 14. januarja 1909 gotovo vplača 4 K prispevka.

Ustrezaje večkrat izraženi želji se še enkrat razglašajo vplačila, ki so bila objavljena v teku leta 1908.

1. Slučaj smrti Matije Altenbuchnerja . . . 2 K
2. „ „ „ Alojzija Hechenbergerja . . . 2 „
3. Za rezervni fond in upravo . . . 3 „
4. Slučaj smrti Ferdinanda Groša . . . 2 „
5. „ „ „ Ivana Hočevarja . . . 2 „
6. „ „ „ Ivana Raucha . . . 2 „
7. „ „ „ Josipa Moserja . . . 2 „
8. „ „ „ Josipa Lohmerja . . . 2 „

Gaishorn, dne 14. decembra 1908.

Odbor.